

УДК 364.023

DOI <https://doi.org/10.32782/3041-1351/2026-2-15>**Санжаровець Валентина Миколаївна**

кандидат філософських наук,
доцент кафедри публічного управління та адміністрування,
Державний університет економіки і технологій
valyasanj@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-5213-9093

Коваль Ганна Володимирівна

доктор наук з державного управління,
професор кафедри публічного управління та адміністрування,
Державний університет економіки і технологій
koval.gv@ukr.net
ORCID ID: 0000-0001-5317-6876

СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОДОЛАННЯ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ У СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ

Вступ. Стаття актуалізує опис результатів професійно-мовленнєвої, комунікативної діяльності майбутніх соціальних працівників освітнього ступеня магістр.

Мета роботи. Представлено дані опитування студентів щодо тих мовленнєвих якостей, якими мають володіти соціальні працівники мовленнєвих здібностей, мовленнєвих особистісних якостей, інтересів і схильностей у соціальній сфері, якими вони воліли б володіти. Результати тестування, що засвідчили уявлення про мовну специфіку діяльності соціального працівника та особливості аналізу висловлювань професійної спрямованості, встановлено передумови успішного розвитку комунікативних навичок майбутніх фахівців зазначеної галузі.

Наукова новизна. Опрацьовані наукові джерела дозволяють конкретизувати зміст супроводу, що розуміється як взаємодія соціального працівника, у середовищі, спрямованому на взаєморозуміння, підтримку та допомогу у професійному зростанні, засвоєнні норм культури мови, збагачення словникового запасу термінологічною і професійною лексикою.

Спрямованість особистості здобувача на саморозвиток та самовдосконалення в оволодінні професійними мовленнєвими вміннями, що виявляється через уміння здійснювати комунікацію у різних її видах, формах та засобах для ефективного вирішення поставлених завдань.

Висновки. Підвищенню ефективності спілкування в комунікаціях сприятиме однаковому розумінню ситуації, що стає можливим у випадку включення ділової комунікації в загальну систему діяльності соціальної роботи. Під час спілкування можливо виникнення специфічних комунікативних бар'єрів з клієнтами соціальної роботи, вони мають соціальний або психологічний характер. У зв'язку із зазначеним вище пропонується нами механізм здійснення комунікативного супроводу здобувачів спеціальності соціальної роботи передбачає організацію навчально-методичної діяльності шляхом упровадження спеціалізованого курсу циклу професійної підготовки «Стратегічні комунікації у соціальній сфері».

Ключові слова: професійна діяльність, розвиток, соціальний працівник, професійне мовлення, розуміння, стратегічна комунікація.

Sanzharovets Valentyna Mykolaivna

Candidate of Philosophy,
Associate Professor at the Department of Public Management and Administration,
State University of Economics and Technology

Koval Ganna Volodymyrivna

Doctor of Sciences of the State Administration,
Professor at the Department of Public Management and Administration,
State University of Economics and Technology

STRATEGIC COMMUNICATIONS AS A TOOL FOR OVERCOMING GLOBAL CHALLENGES IN THE SOCIAL SPHERE

Introduction. The article updates the description of the results of professional speech, communicative activity of future social workers with a master's degree. It presents data from a survey of students regarding those speech qualities that social workers should possess – speech abilities, speech personal qualities, interests and inclinations in the social sphere that they would prefer to possess. The results of the testing, which confirmed their ideas about the linguistic specificity of the social worker's activity and the features of the analysis of professional statements, established the prerequisites for the successful development of communicative skills of future specialists in the specified field. The processed scientific sources allow us to specify the content of support, which is understood as the interaction of a social worker in an environment aimed at mutual understanding, support and assistance in professional growth, assimilation of the norms of language culture, enrichment of vocabulary with terminological and professional vocabulary. The orientation of the applicant's personality towards self-development and self-improvement in mastering professional speech skills,

which is manifested through the ability to communicate in its various types, forms and means for the effective solution of the tasks set. The effectiveness of communication in communications will be enhanced by a common understanding of the situation, which becomes possible in the case of including business communication in the general system of social work activities.

During communication, specific communicative barriers may arise with social work clients, they are of a social or psychological nature. In connection with the above, the mechanism proposed by us for implementing communicative support for applicants for the specialty of social work involves the organization of educational and methodological activities through the implementation of a specialized course of the professional training cycle «Strategic Communications in the Social Sphere».

Key words: *professional activity, development, social worker, professional speech, understanding, strategic communication.*

Вступ. Одним із головних інструментів професійної діяльності соціального працівника є його спілкування з клієнтом. Використання комунікативного матеріалу фахового спрямування забезпечує принцип професійної компетентності. Завдяки цьому принципу на заняттях порушуються теми дисциплін професійної та практичної підготовки майбутніх соціальних працівників, відбувається обговорення та вирішення наукових, виробничих, соціальних, економічних, політичних проблем, моделювання життєвих ситуацій. Все це сприяє урахуванню професійних інтересів, оволодінню здобувачами мовою спеціальності, особливостями спілкування спеціалістів обраної сфери і, як наслідок, успішному оволодінню обраною професією. У процесі спілкування здійснюється контакт з клієнтом, відбувається накопичення інформації, необхідної для розв'язання з'ясованих життєвих проблем. У ході спілкування здійснюється цілеспрямований вплив на клієнта, що є складною сферою діяльності в соціальній роботі. Відомий вислів, що приписують Сократові, «Заговори, щоб я тебе побачив» свідчить про те, що високий рівень культури вербального, зокрема професійного, мовлення є яскравим свідченням високої загальної культури людини. Німецький філософ Фрідріх Ніцше говорив: «Я би хотів, щоби мене хибно розуміли, тобто розуміли неправильно, мова надається нам для того, щоби нею танцювати».

Становлення фахівця будь-якої галузі в системі суспільної сфери, що працюють з людьми, зокрема соціального працівника, характеризується певними особливостями. Насамперед, серед усіх особливих відмінностей професійного становлення фахівців спеціальності, як здатність суб'єкта професійної діяльності до комунікації, спроможність здійснювати мовленнєвий вплив і забезпечувати зворотний зв'язок. Підвищення значимості професії соціальний працівник як такої, що має певний характер щодо інших особистостей, також якісно виділяє її в аспекті компетентності цього фахівця щодо спілкування. Соціальні працівники, окрім професійних знань, умінь і навичок, фахових здібностей та особистісних властивостей, мають володіти насамперед ще й професійним мовленням і мовою професії, що забезпечують гнучкість і зрозумілість їхньої мовленнєвої поведінки, мовленнєву творчість і креативність у нестандартних ситуаціях взаємодії з клієнтами, а також при обов'язковому врахуванні індивідуальності і неповторності кожного з них, умов спілкування, причин звернення до соціального працівника. Попри підвищення значущості мовленнєвої діяльності як структурного компонента професійної

діяльності соціального працівника, як і інших «мовленнєвих» професій, наявні істотні протиріччя між підвищеними вимогами до мовленнєвої активності соціальний працівників, фаховою відповідальністю за правильність їхнього мовленнєвого впливу й цілеспрямованості відносно власного професійного й особистісного розвитку, зумовленими сучасними соціальними змінами у суспільстві, та недостатньою комунікативною підготовкою й стихійним мовленнєвим розвитком цих фахівців.

Слід зазначити, що питанням професійного становлення, розвитку та фахової діяльності соціального працівника присвячено чимало досліджень. Отримані факти дають підстави для обрання в якості проблеми дослідження передумови успішного розвитку професійно-мовленнєвої діяльності майбутніх соціальний працівників, а як предмет дослідження – стратегічні комунікації у соціальній сфері.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз проблеми засвідчує, що методику формування іншомовної комунікативної компетенції досліджували як вітчизняні так і зарубіжні вчені-методисти: О. Безпалько, Н. Заверіко, І. Зверєвої, А. Капської, Л. Коваль, Г. Лактіонової, Л. Міщик. Проаналізувавши наукові роботи І. Анненкова, Н. Горбунова, В. Гриньова, В. Лівенцова, О. Пехоти, та інші.

Аналіз досліджень і публікацій вивчення соціальної роботи з питань професійного становлення соціального працівника дає підстави зазначити наявність численних різнорідних досліджень, пов'язаних з різними аспектами цієї проблеми. Серед наукових праць слід зазначити, що розвідки умов ефективної професійної комунікації соціальних працівників-початківців не досліджуються. Динаміки ціннісно-сміслової сфери особистості в процесі професійного становлення майбутніх соціальних працівників, формування гуманістичної спрямованості особистості майбутнього соціального працівника, соціальний працівник професійного розвитку; соціальний працівник професіонал; забезпечення особистісної самореалізації майбутніх соціальний працівників у процесі фахової підготовки [6, с. 32] формування професійної свідомості практичних соціальний працівників у системі вищої освіти та ін. В окремих дослідженнях з професійного становлення майбутніх соціальний працівників можна знайти фрагменти, що побіжно торкаються комунікативної сфери особистості, але й вони висвітлені в досить обмеженому обсязі.

Професіоналізм соціального працівника – це готовність і уміння використовувати знання взаємодіючи з клієнтами [6, с. 79]. Майбутній фахі-

вещ повинен розуміти, що ефективність спільної діяльності залежить від взаєморозуміння між ними. [2, с. 163] Взаєморозуміння – це вміння розуміти один одного. Професіоналізм у спілкуванні соціального працівника і клієнта передбачає позитивну позицію стосовно дій клієнта до вирішення життєвої кризи. Підвищення ефективності якості реалізації діяльності соціального працівника в творчості, що включає артистизм, тон голосу, візуальний контакт, міміка, рухи, культуру мовлення. Проблеми з комунікативною поведінкою полягають в тому, що на всіх стадіях комунікативного процесу можуть виникати певні викривлення інформації з причин впливу різних перешкод, бар'єрів спілкування. Вже на етапі створення повідомлення існує небезпека неточного формулювання змісту і тексту, нелогічності, неточності, двозначності висловлювання. Навіть якщо соціальний працівник намагається висловлюватися як найточніше, може виникати розбіжність між думками і словами: одну і ту саму ідею можна виразити різними словесними формами. Існує багато слів, які мають кілька і навіть десятки значень, і їх можна зрозуміти по-різному в залежності від контексту розмови, очікувань і установок сприйняття.

Спілкування соціального працівника і клієнта соціальної служби вважається найбільш ефективним у тих випадках, коли спілкування стає не тільки інструментом професійної діяльності, але й формує продуктивні відносини між учасниками комунікативної взаємодії, а цілі комунікативної діяльності досягаються кожним учасником комунікації. Культура професійного спілкування соціального працівника – це соціально значимий показник його здібностей, вміння будувати взаємовідносини з іншими людьми, сприймати, розуміти, засвоювати, передавати зміст думок, почуттів, устремлінь в процесі рішення тих задач, які виникають у ході професійної діяльності. [3, с. 174] Професійна культура не виникає спонтанно, сама по собі. Вона формується на основі певних умов здійснення професійної діяльності, вона ніби вбирає всі її особливості, виступає і важливою складовою частиною цієї діяльності і, одночасно, її засобом.

Н. Шевченко віднесла мовлення практичного психолога до головних інструментів його діяльності та форми репрезентації власної професійної свідомості, щодо мовленнєвої компетентності, то її цей науковець вважає професійно важливою якістю.

У професії типу «людина – людина» особливого значення набуває компетентність соціального працівника, яка передбачає налагодження ефективної взаємодії у суб'єкт-суб'єктних відносинах. Підсистемою компетентності вважаємо і комунікативну (значення стратегій і методів ефективного спілкування), а компетентність є система знань про людину – індивідуума, суб'єкта, особистість й індивідуальність, включеної в міжособистісну взаємодію [4, с. 212].

О. Кокурин серед багатьох спільних для цих професій рис виокремлює й здібності, зокрема комунікативні (навички спілкування і взаємодії з людьми),

вербальні (вміння говорити ясно, чітко, виразно) й ораторські, та якості, які перешкоджають ефективності професійної діяльності: невпевненість у мовленні, ригідність мислення [1, с. 51].

Вищезазначені положення засвідчують, що дослідники не торкаються мовленнєвих аспектів соціального працівника в його майбутній діяльності. Зазначено наявність протиріччя між відсутністю навчальних дисциплін, що спрямовані на розвиток професійного мовлення майбутніх соціальних працівників, і необхідністю володіння ним як основним засобом впливу у професійній діяльності. Існує єдина українська мова, однак кожен із соціальних працівників має володіти іноземною мовою працюючи з різними групами клієнтів користуватись нею. Фахівець з соціальної роботи бере з мови все, що йому вкрай необхідне і відповідає ситуації в якій клієнт має його зрозуміти. [7, с. 205].

Соціальний працівник характеризується власним мовленням, яке є унікальним, неповторним, через різноманітні умови праці. Мова соціальної роботи – система комунікативних одиниць спілкування з клієнтом і правила функціонування в складних життєвих ситуаціях, це словник понять, який зрозумілий і використовується у відповідній ситуації. Мовлення соціального працівника – це технологія застосована мовою до клієнта, засіб спілкування при реалізації посадових обов'язків, для розуміння один одного. Особливо в сучасних умовах цивілізаційних процесів, воєнних дій, міграційних процесів [9, с. 114].

Проаналізовані дослідження, присвячені підготовці і становленню майбутніх соціальних працівників, та отримані результати також дають підстави стверджувати, що компонент майже не представлений у системі підготовки майбутніх соціальних працівників, а дослідники цього питання розвиток їхнього мовлення як знаряддя професійної діяльності замінюють поняттям «комунікація» – розглядається як спілкування. Часто без ораторських і вербальних вмінь, то не зрозуміло зовсім, як вони можуть бути сформовані при відсутності навчальних дисциплін, спрямованих на реалізацію цих завдань [8, с. 416].

Мета дослідження – представити передумови успішного розвитку професійно-мовленнєвої діяльності майбутніх соціальних працівників, які будуть здійснювати практичну діяльність у галузі соціальної роботи і консультування, що потребують умінь фахівця здійснювати комунікативний вплив і зворотний зв'язок.

Методи і методики емпіричного дослідження. Здобувачам були запропоновані спеціально розроблені тести на комунікативну тематику з метою виявлення у них уявлень і знань про мовленнєву специфіку їхньої професійної діяльності. Здійснювалося письмове опитування, у процесі якого з'ясували, інтереси та схильності та пропонувалося виконати завдання на побудову коротких висловлювань (діалогів і монологів) професійної спрямованості: консультативний дискурс, діалог під час корекційних заходів. Здійснювався контент-аналіз, семантичний і лінгвістичний аналіз висловлювань.

Виклад основного матеріалу дослідження. Експериментом було охоплено 20 здобувачів-магістрів, котрі навчалися за спеціальністю «Соціальна робота» в КАІ і спеціальності «Психологія» ДУЕТ. За допомогою анкетування вивчалася суб'єктивна оцінка випускників щодо їхньої готовності здійснювати мовленнєвий вплив, сформованості в них комунікативних умінь роботи з клієнтами. У процесі опитування студентів з'ясувалося, що 85,7 % респондентів не назвали жодної з комунікативно-мовленнєвих якостей, які забезпечують успішність виконання професійної діяльності. Решта з них – 14,3 % респондентів – назвали комунікативні навички, як: особистісну відповідальність, увагу до людини, урівноваженість, вихованість, вимогливість, терпіння тощо. Аналіз висловлювань майбутніх соціальних працівників і психологів, здійснений за матеріалами виконаних ними завдань засвідчив таке. 50 % респондентів взагалі не змогли вступити в діалог з клієнтом, професійно вести з ним бесіду та 50 % діалогів за мовностилістичним оформленням і фаховим змістом наближалися до професійного рівня. Аналіз монологічних висловлювань опитаних майбутніх соціальних працівників та психологів де 70 % продемонстрували неусвідомленість професійно-мовленнєвих мотивів. У випускників спеціальностей розвинені операції граматичного структурування мовлення і вибору слів за формою на рівні, достатньому для комунікації, але недостатньому для здійснення професійної діяльності. Вони зазнають труднощів у плавному автоматичному виборі словосполучень, що не сприяє точному відтворенню професійних задумів.

Розгортаючи внутрішню програму висловлювання, майбутні фахівці не слідкують за повнотою реалізації свого смислу, проте, «вислуховують» в процесі говоріння, тобто вносять, хоча не завжди конструктивно, корективи в внутрішню програму в результаті спонтанного контролю. У 30 % респондентів мотиви не пов'язані зі смислоформуванням, вони не усвідомлюють причин, що зумовлюють виникнення професійного дискурсу. Майбутні фахівці соціальної сфери зазнають труднощів в оформленні речень, завершенні їх, роблять помилки в керуванні слів. Вони роблять мовленнєві паузи, не закінчивши деяких фраз, відчувають труднощі у доборі понять та їх форм, не завжди знаходять доречні лексеми.

У процесі спілкування соціальний працівник та психолог в роботі покликаний створювати відповідну комунікативну обстановку, яка б стимулювала мовленнєву активність клієнта. Важливо спонукати клієнта (військовослужбовця, внутрішньо переміщену особу, ветерана та ін.) до висловлювань зацікавленості до обміну інформацією, підкреслювати потенціал і таланти, дати можливість обдумуванню над життєвою ситуацією. Взаємодія соціального працівника і клієнта у динаміці та у пошуці спільних інтересів дасть можливість створити дієвий план втручання. Ментально направляти до власної думки і рішень проблеми, вислухавши зрозуміти співбесід-

ника. Значення комунікації в професійній діяльності соціального працівника потрібні, оскільки вплив мови на психічний розвиток людини, взаємозв'язок мови і мислення, зумовлюють дієвий вплив на клієнтів [10, с. 17].

Досліджуючи формування свідомості в діяльності людини закорінену у специфіці поведінки різних соціальних груп, фахівець має справу з процесами кодування і декодування, оскільки вони співвідносять стан повідомлень з клієнтами, де предметом можуть бути процеси висловлювань в їх співвідношенні з фізіологічним і психічним станом всіх учасників комунікації.

За допомогою комунікації у своїй професійній діяльності соціальний працівник отримує інформацію та формує методи та технології професійної діяльності, у результаті цього досягається необхідна організація дій, формується робочий процес і досягається мета. На сучасному етапі вирішальне значення набуває той факт, що здобувачі повинні володіти культурою мови як засобом комунікації, що припускає необхідність формування в них соціокультурної компетенції [11, с. 98]. Зміни, що відбуваються в нашій країні у воєнний та повоєнний періоди, а саме збільшення клієнтів соціальної роботи та надання послуг та потребують уваги, активізація процесів міграції, не могли не вплинути на значенні ефективності ролі комунікації. Реалізацію принципу активності можна здійснити шляхом надання можливості проявити особистісні якості з власним підходом до вирішення міждисциплінарних проблем. У нагоді будуть проведення опитування, підготовка соціальних проєктів, презентацій з соціального підприємництва, які здатні забезпечити соціальні сферу емоційною та мовленнєвою активністю студентів на заняттях.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отримані у емпіричному дослідженні дані дозволяють зробити певні узагальнення та пропозиції. Зафіксований незадовільний стан розвитку професійно-мовленнєвої діяльності майбутніх соціальних працівників та психологів зумовлений недоліками існуючої системи підготовки, яка залишається до цього часу не забезпеченою змістовно у комунікативному відношенні. Стратегічні комунікації у соціальній сфері, як компонента не викладається соціальним працівникам в ЗВО, відсутні дидактичні заходи щодо формування професійно-мовленнєвих умінь і навичок. Передумовами успішного розвитку професійно-мовленнєвої діяльності майбутніх соціальних працівників рекомендуємо такі: а) введення компоненти до підготовки соціальних працівників; б) розробка навчальних програм, силабусів дисципліни з урахуванням не лише теоретичної підготовки, а й практичної складової, яка забезпечить вільне і глибоко професійне спілкування з клієнтами, розвиток фахівців, носіїв елітарної мовленнєвої культури.

Перед спеціальністю «Соціальна робота і консультування» постало масштабне завдання поглиблення інтернаціоналізації та міждисциплінарності: посилення компоненти в усіх складових професійної діяльності, вихід на організацію досліджень і освіт-

ніх технологій підготовки фахівців, конкурентоспроможних на світових ринках праці; реформування за моделлю сучасної галузі лідерського типу руху стартап-проектів міждисциплінарного характеру. Необхідність підвищення рівня комунікативної професійної компетентності соціального працівника, що

зумовлює важливість удосконалення методологічної основи навчання різноманітності та красномовності для ведення діалогу. Створені сприятливі умови для вивчення особливостей застосування міждисциплінарного підходу під час вивчення словникового та понятійного запасу.

Список літератури:

1. Кокун О.М. Психологія професійного становлення сучасного фахівця: Монографія. Київ : ДП «Інформ.-аналіт. Агенство», 2012. 200 с.
2. Петренко Т., Санжаровець В. Сучасні технології у підготовці фахівців соціальної сфери. *Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка. Психологія: зб.наук.пр.* 2018. Вип. 2 (13). 163 с.
3. Чміль Н. С. Теоретичні аспекти формування професійного мовлення у студентів. *Психолінгвістика: [зб. наук. праць ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»]. Переяслав-Хмельницький: «Видавництво КСВ», 2015. Вип. 16. С. 174–184.*
4. Холод О.М. Комунікаційні технології: підручник. – К. : «Центр учбової літератури», 2013. С. 212 с.
5. Прожога І., Петренко Т., Новікова Н. Гендерно чутлива модель психосоціальної реабілітації жінок у постконфліктних громадах у контексті європейського досвіду та українських реалій. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота». 2025. 2(57). С. 150–155. DOI: <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2025.57.150-155>*
6. Іванова І. Особливості термінології в соціальній роботі. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота». 2025. 2(57). С. 79–84. DOI: <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2025.57.79-84>*
7. Санжаровець В., Петренко Т., & Новікова, Н. Професійна самовизначеність як необхідна умова становлення майбутнього соціального працівника. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота». 2025. 1(56). С. 205–210. DOI: <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2025.56.205-210>*
8. Попова Т. В., Ліпкан В.А. Стратегічні комунікації: [словник] за заг. ред. В. А. Ліпкана. Київ : ФОП О. С. Ліпкан, 2016. 416 с.
9. Яцко Н. PR та маніпуляції в інформаційній війні : [практ. словник]. Київ : Вадим Карпенко, 2015. 224 с.
10. Гуріна Г., Ліскович Н., Целуйко О. Стратегічні комунікації та медіація як інструменти зміцнення економічної безпеки через резильєнтність партнерств в умовах сучасних викликів. *Економіка та суспільство. 2025. № (80). С. 17–25. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-80-172>*
11. Коваленко О.В. Розвиток ефективних комунікацій як запорука успішного партнерства. *Економіка та держава. 2020. № 9. С. 98–103.*

References:

1. Kokun, O. M. (2012). *Psychology of professional formation of a modern specialist: Monograph*. DP «Inform.-analit. Agenstvo». [in Ukrainian].
2. Petrenko, T., & Sanzharovets, V. (2018). Suchasni tekhnolohiyi u pidhotovtsi fakhivtsiv sotsialnoyi sfery [Modern technologies in the field of social sphere experts]. *Visnyk Natsional'noho aviaatsiynoho universytetu. Seriya: Pedagogika, Psykholohiia*, 2 (13), 163. [in Ukrainian].
3. Chmil, N. S. (2015). Teoretychni aspekty formuvannya profesiinoho movlennia u studentiv [Theoretical aspects of professional speech formation in students]. *Psykholinhvistyka*, (16), 174–184. [in Ukrainian].
4. Kholod, O.M. (2013). *Komunikatsiini tekhnolohii: Pidruchnyk [Communication technologies: Textbook]*. Tsentr uchbovoi literatury. [in Ukrainian].
5. Prozhoga, I., Petrenko, T., & Novikova, N. (2025). Henderno chutlyva model psykhosotsialnoi rehabilitatsii zhinok u postkonfliktnykh hromadakh u konteksti yevropeiskoho dosvidu ta ukrainskykh realii [Gender-sensitive model of psychosocial rehabilitation of women in post-conflict communities in the context of European experience and Ukrainian realities]. *Naukovyy visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriya: «Pedagogika. Sotsialna robota»*, 2(57), 150–155. DOI: <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2025.57.150-155> [in Ukrainian].
6. Ivanova, I. (2025). Osoblyvosti terminolohii v sotsialnii roboti [Features of terminology in social work]. *Naukovyy visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriya: «Pedagogika. Sotsialna robota»*, 2(57), 79–84. DOI: <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2025.57.79-84> [in Ukrainian].
7. Sanzharovets, V., Petrenko, T., & Novikova, N. (2025). Profesiina samovyznachenist yak neobkhdna umova stanovlennia maibutnoho sotsialnoho pratsivnyka [Professional self-determination as a necessary condition for the formation of a future social worker]. *Naukovyy visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriya: «Pedagogika. Sotsialna robota»*, 1(56), 205–210. <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2025.56.205-210> [in Ukrainian].
8. Popova, T. V., & Lipkan, V. A. (2016). *Stratehichni komunikatsii: Slovnyk [Strategic communications: Dictionary]* (V. A. Lipkan, Ed.). FOP O. S. Lipkan. [in Ukrainian].
9. Yatsko, N. (2015). *PR ta manipuliatsii v informatsiinii viini: Praktychnyy slovnyk [PR and manipulations in information warfare: Practical dictionary]*. Vadym Karpenko. [in Ukrainian].
10. Hurina, H., Liskovych, N., & Tseluiko, O. (2025). Stratehichni komunikatsii ta mediatsiia yak instrumenty zmitsnennia ekonomichnoi bezpeky cherez rezylentnist partnerstv v umovakh suchasnykh vyklykiv [Strategic communications and medi-

ation as tools for strengthening economic security through partnership resilience in the face of modern challenges]. *Ekonomika ta suspilstvo*, (80), 17–25. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-80-172> [in Ukrainian].

11. Kovalenko, O. V. (2020). Rozvytok efektyvnykh komunikatsii yak zaporuka uspishnoho partnerstva [Development of effective communications as a guarantee of successful partnership]. *Ekonomika ta derzhava*, (9), 98–103. [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 27.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 22.04.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 29.05.2026